

MYKOLAS KARČIAUSKAS

RUSENANČIOS UGNEĻĒS JURGIUI PABRĒŽAI

(fragmentas)

pirma rusenanti ugnelē

vaistauja Jurgis Pabrēža žemaičių
žolelę pabrėžą linksminas sauspievių
raktažolēm dirviniais goduliais
sidabrapūkais rasotom asiūklių
barzdelēm kai auksais sidabrais tai
atšlaitēse lyja eina vardaudamas
maldynų žvirblelis papeiktas ir pamylėtas

ar saulē įvargusi šviečia ar ledas pyška
per Minių šaltas vėjas siautoja ar skausmas
varo kaulą iš kaulo eina Jurgis Pabrēža
pabrēža takažolēm pabrėžom savo raidelēm
nors širdis nusilpusi pasiturėdamas kvapsi
lyg pasirankon žolele žilbsuoja.

*žino kad žemaičiai turi auksines rankas
nes pats medsėdžių vyskupas priminė
poteriaut pamokydamas kaip verpeles
kipalius kodelius ar dvidugnes daryti*

*žino kad tiesa yra žinojimas kad tiesa
yra tikėjimas bet visą jėgą įgyja tiktai
žmogaus širdyje*

*džiaugias kad žemaičiai
skubūs visada lyg banguoja per ežero plotą
linkčioja kielės koją išmetę kaip švendrai
rūpinas kad linai neišputėtų tai varo mergas
čiuožinėti nuo kalvų kalvelių prievakariais
prasiputenančias ant raižytų verpsčių*

vakarojant

*žibinčiaus balana pasišviesti trijų tonų giedojimams
kalbina pažvilusius rožančius varyti
temokančius žolelių vardais pats žolele
žvilodamas vardavimo šventėj
tarytum koks sidaras rodo sidabrė pataria
ten Godeliuos šulnį iškasti kur sidabro
žoleles žąsiukai lesioja ten sausmarkai susirinkę
iš Godelių Jusčio plačios giminės kasė
ir iškasė šulnį*

*lašnojo virvėjo vanduo
kol ėmėsi burbulu sočiai muštis iš žemės*

*grįžta laimingas iš Godelių lyg kepurėtas
žilvitis sauspapėj žemėj kerojės ne kvailai
dukinėjės sidir vidir žolynėliais*

sieksniuodamas

plaukia medynais savisukėm džiaugias

džiaugias

ženklais per visą dangų pamokslaudamas

džiaugias

*suprasdamas šitam krašte kad Varniai suartino
Dievą ir Tėvynę gražiai tikėdamas kad jam
pavesta vienišas širdis aukso žodžiais kaustyti*

antra rusenanči ugnelė

*po gulinčiu akmeniu vanduo nepais
reikia krutėti atsirasti sausom ten
kur nesi ir nebūsi kur žolelė bevardė
prie slenkščio žviluoja kur pažvilęs akmuo
samanėlėm sidabro saupstos gražiai kalinėtas*

*Simonas ir Motiejus visai šalia pamokslauja
apie gerą gyvenimą ir gražių mirtį
kalbasi iš ambonų varpais palydėdami
varpais atgimimo šaukdami šaukiasi
dangiškais mokslais pamokyti ką gali tęsėti
prie stalo*

*priimti kūdikį iš krikštyklos
sujungti moterystės ryšiais kūdikėlių mokslo
elementoriuje budėt, pamokyti jei krenta
likimo žvaigždė amžinatilsį kalbėt už tą
ant kurio ji nukris nes žemaitėliai niekad
nesijaučia kalti žinodami be išpažinties
kad tarp kaltės ir atgailos česo sutelpa visas
gyvenimas*

*žino iš kur išėjo
ir kur sugrįš*

*niekada nesigaili prarasto
rojaus paežerėliuos*

supranta kad tik būtų šaknys

žemės atsiras ir panagėj

todėl reikia budinti

*žoleles ant šventorių gydančias akis ir širdis
ieškoti vienos nuodėmingos žolelės kuri po mirties
atgimdyti galėtų tėvą motiną klupančius amžius
prie pakavoto žemės keleivio*

žino gerai jog žemaičiai

*girdi kaip kalasi želmenys ir vieversėliai lizduos tada
vėjas ščiuva ar šnioja lietus purienų žiedeliai
šiepiasi šiurpas padais nueina žerplėja žodžiai
kaip žarijos žengia žargstosi moterys per uknolius
vaikštin sukaltus kad būtų vaikų kaip Plungėje
žydu*

*meldžias staklėse pražyde pasidainuodamos
užkris užkris už vainikėlio
žydri linų žiedeliai*

godelių sutartinė

*godi godi godėjo
mano goda
lingaučio
godo lapas
godo lapas
siūdi liūdi
godeliuos
godo lapas
godeliuos*

žvyrinėlių
 godeliuos
 kėkštui plunksnos
 nesunkios
 eglynėliuos
 riauboti
 žiedelėlius
 godoti
 juodšlaimėly
 riauboti
 siūdi liūdi
 godeliuos
 kėkšto plunksnos
 godeliuos

godo vartai
 godo vartai
 siūdi liūdi
 godeliuos
 godo vartai
 godeliuos
 užkiloti
 užgodoti
 kasnykėliais užrišti
 godeliuos

trečia rusenanči ugnelė

vaistauja Jurgis Pabrėža žemaičių
 žolelę pabrėžą pro Šiluvą Raudėnus
 Tverus ar Karteną

linksminas

sauspievių raktažolėm dirviniais goduliais
 sidabrapūkais rasotom asiūklių barzdelėm
 kai auksais sidabrais tai atšlaitėse lyja
 eina vardaudamas maldynų žvirblelis
 Kretingos kunigėlis takažolėm savo
 pabrėžom savo raidelėm sukilėlių takuos
 kur kraujas lašėjo iš rankų ir kojų
 perverto šono lašėjo ir liejos
 per kraštą gyvais žaižaringais upeliais
 vaistauja prie Mūšos kur krito jauni
 po žydinčiom liepom Saločiuos
 vardauja žolynus žaizdotais delnais
 iš to kraujo žolių piešinėliai delnuos
 delnuos

kaip gysločiuos kraujuojančios žaizdos

*Tėvynės atsiveria žiedlapiais skleidžias
kaip upės visais šaltinėliais pakvopusios
mėtom ir viešpaties viešpatie žemės krauju*

*vaistauja Jurgis Pabrėža pabrėžom
savo raidelėm vaikštinėja žemais
pakraštėliais aptarinėja gysločiais
ir mėtom kvapniom apaugusias
verdenėles prie Minijos karklavijus
žydinčius melsvais žiedeliais
tarsi kielikėliais nuodingais aptarinėja
mokslus apie gerą mirtį kurią pažadėti gali
didžiojo procesioj kai mygam šventą vandenį
iš akmeno meile apkelti*

*kai liūdžiai sėdim
laukais toli regėdami miškais girdėdami
širdis prilenkę klausomės*

*o tai vis dar
drabužėlius lopos užsivilkę ant savęs
protą užsisiuva su žvirblio žarnom
bridnu žiūrėti*

*siekteli praeitį bužungalviai
apsibuvina*

*burna pati juokias klingę pabučiavus
apsižada koplyčių pastatyt par sūnų savo poną mūsų
Jėzų o dabar nė žodžio nė žado*

ketvirta rusenantė ugnelė

*auksu mesta
kur esi
šventai rasta debesy
kaip danguj sidabru
taip ir žemėj
iš darbų
ganykit nuo pikto save
duoną suraikę
savo duoną ne sau
ir dėl kito reikia krutėti
nepjausi nesėjęs
neimsi nedėjęs
nedavęs sudžiūsi
netepęs sugriūsi
nutruksi visai*

*verksi oi verksi
akmenį prikandęs*

kaip žiauberę

vėjo negaudyk
nesugausi
sugavęs nepriglausi
prie savo širdies kaipo liktoriaus

·
su verksmu gavęs džiaukis nulaistyk
savo mirusiems liesis ant laimės
treisingi žodžiai

su ugnele davęs

išeik į kelią

kelią pažinus bus ilgas

tavo gyvenimas: nors vieną dieną
gyventum susilies kryžiatonėj ten telpa
darna ir tikėjimas viską patirsi žvengsi
kaip žirklės prie milo žydėsi kaip laukdiegiai
išbėgę palangėj suprasi

medumi sėjai

pipirai sprogsta bet stoji į akis ir sakai
kaip į naują šulnį į širdį įdribo imasi proto
deda ženklą ant kepalo kad išmanytų
gyvenimą be esamojo laiko ir kurčioj dienoj

kai žemaičiai daro vaikus žolinė atatvilina
žolynais pasipuošus ir lovą jų aptveria
šviesumu tada žemaičiai auga kaip žolė
po lietaus amaluodama ir žino visi
kad pilvai užsiriečia kai lakštinių prisrebia
paskui atsiranda vaikai

bedugnė jų atmintis

jie pamena visus kurie darydavo
skaudžių blėdį žemaičiams meldžiasi
apsižiūrėdami ir tiki kad velnias
gali įeiti gimstant kai iščios atsiveria
arba su vėju išeinančiu

todėl ir kalbam visiems

vaikai skaitykit ir imkitės proto iš Motiejaus
Valančiaus nes jis danguje ėmęs
žemėj žemaitijos duoda ir didžiuojasi
kad kalba yra jos motina o motinos klausosi
gryna širdim ir jų kalba yra tokia didelė
kad lietuviškų raidžių jai užrašyt neužtenka
puikuoja kad jų protėviai dar yra girdėję
kaip dievas dievų pats Perkūnas
kankliuodavo prie Lopaičių qžuolo

varpa satartinė

lyk ligu lyk rugu
 sèt sèta set sèta
 line rado line rado
 liks per niekq,
 liks per niekq
 čiu ma lai čiu ma lai

dar tès dar tès
 dèb lin dèb lin
 dzin dzi lin
 è ku na gu
 è ku na gu
 dzin dzin dzin
 vil niuj gir dis
 len ko pir dis
 dzin dzi lin.
 dzin dzi lin
 dang do ve na
 dang do ve na
 pa tol pa tol
 da bar tël tël tël
 dan tys kle ga
 dan tys kle ga.

dzin dzi lin dvie jų
 dvie jų dvie se
 dzan dzan dza lan
 dram tam di di
 ram tam di di
 è ku na gu
 è ku na gu
 pa šir din

dzin dzin dzin dzi lin
 pa šir din
 pa šir din

bruz du bra zdu
 bruz du braz du
 kin ku lin ku
 kin ku lin ku
 pa na jau
 su bruz gu liu

cing ci ling
 cva ksi čio bi ja

cvak si čio bija
 kan kan kan kan
 can gu lan gu
 can gu lan gu
 dū šia dan guj
 dū šia dan guj
 kūns po že me
 kuns po žeme
 can gu lan gu
 can gu lan gu

čia ne čia
 če nu ja
 nu ja
 a y

penkta ruseganti ugnelē

auksu mesta
 kur esi
 šventai rasta
 debesy
 kaip danguj sidabru
 taip ir žemėj
 iš darbų atausta
 deimantais vedžiota
 ir su duona
 išnešiota
 mūsų žeme žemynėle
 pagraudenk žemaičiuos pagraudenk

netek mergelės ant smerčio
 tek mergeles ant veislės
 neskraido bobos pašėlę ant šatrijų
 rodo gerą širdį savam ir svečiui
 krupniku ir kiaušiniene
 apžiūržoles geria nuo apkerėjimo
 ar tau reikia būti teisiu visada
 kelti sielą varganą ant šelmens
 didžiūotis čerkasėliais buteliavais
 ant šventoriaus būtin pribūti gražiu
 lupenų bajoru giedančiu smuklėj
 kaip uolos skerdėjo ir grabai atsivėrė

o teka upelē skaidrūnēle biesakiūkai žydi
 palangėj
 takai pagriovėliuos cikorijom

dievo malūnėliais mirgena kaip sinagogos
 alb cinavadai visom apalvom visuos patvorėliuos
 dangaus prisigėrę kaip čėsningas žmogus
 katram vaikystėj į akį akmenu įtaikė

džiaugiasi užmatę kaip šoka
 žiedelių šešėliai mėnesienoj
 prie Minijos tiki širdimi visa
 pradžia jau buvo ir pradžia ta
 kruvini žemaičiai kurie su meile
 žiūri į medžius savo sodose nes žino
 kad jų lentos jiems padus bučiuos
 gražiai paderina jaunas ir senmerges
 žino kad visi vienodai šeria arklius
 kas botago čyžiais o kas avižėlėm
 kiekvienas vaikas kaip per išpažintį
 išklos kad aklieji daugiau pamato
 kurtieji daugiau išgirsta o apšlubę
 toli bruzgius aplenkti gali

matydamas ir apčiuopdamas žemaitis
 įsimyli kas tikrai yra tikra kaip moteris

auksu austa
 kur esi
 šventai mesta
 debesy
 kaip danguj sidabru
 taip ir žemėje darbais atausta
 deimantais vedžiota
 mūsų duona
 išnešiota
 mūsų žeme žemynėle
 pagraudenk
 žemaitėlius pagraudenk
 vienišas širdis
 aukso žodžiais kaustyk